

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

УДК 657.004

Ганущак Т.В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та банківської справи
Київського університету ринкових відносин*

Анотація. В статті визначено місце облікового забезпечення в системі безпеки суб'єкта господарювання. Наведено підходи до поняття «облікове забезпечення». Розкрито суть облікової політики. Наведено власну структурну модель облікового забезпечення фінансової безпеки підприємства. Розкрито суть системи облікового забезпечення. Надано пропозиції щодо удосконалення облікового забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Ключові слова: облікове забезпечення, безпека, фінансова безпека підприємства, інформаційна безпека підприємства, облікова політика, система облікового забезпечення, структура, модель, дефініція.

Аннотація. В статье определено место учетного обеспечения в системе безопасности субъекта ведения хозяйства. Приведены подходы к понятию «учетное обеспечение». Раскрыта суть учетной политики. Приведена собственная структурная модель учетного обеспечения финансовой безопасности предприятия. Раскрыта суть системы ученого обеспечения. Предоставлены предложения относительно усовершенствования учетного обеспечения финансовой безопасности субъекта ведения хозяйства.

Ключевые слова: учетное обеспечение, безопасность, финансовая безопасность предприятия, информационная безопасность предприятия, учетная политика, система учетного обеспечения, структура, модель, дефиниция.

Annotation. In the given article it has been determined the position of accounting maintenance in the security system of the enterprise. Approaches over are brought to the concept «registration providing». Essence of registration politics is exposed. Approaches the personal structural model

of the accounting maintenance of the enterprise financial safety. Essence of the system of the registration is exposed. Special suggestions have been given to management accounting maintenance of the enterprise financial safety.

Key words: accounting maintenance, security, financial security of the enterprise, information security of the enterprise, registration providing, structure, model, definition.

Постановка проблеми. В умовах невизначеності сьогодення однією із основних проблем в Україні є облікове забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. Головною функцією бухгалтерського обліку є забезпечення достовірною інформацією, яка має оброблятися комплексно. Облікова інформація значною мірою впливає на забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Щорічні витрати в компаніях через крадіжки, зловживання чи інші шахрайські схеми персоналу можуть досягати до 7 % виручки. Майже 80 % збитків українських компаній – це справа рук умисних дій або халатного ставлення власного персоналу. У той же час, у ході дослідження 56 % опитаних компаній зазначили, що не мають налагодженої системи протидії шахрайству, 37 % – мають формальну схему [1].

Саме це викликає необхідність розробки відповідного теоретико-методичного апарату з питань удосконалення облікового забезпечення фінансової безпеки, яке буде відповідати стратегічним та тактичним цілям суб'єкта виробничо-господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Важливе місце в системі інформаційної складової фінансової безпеки займає облікова політика підприємства,

що відображає всю його господарську діяльність і містить інформацію про рух грошових коштів. Облік є одним із методів управління системою фінансової безпеки підприємства поряд із плануванням, мотивацією, організацією, аналізом, контролем в процесі забезпечення управлінської діяльності та прийняття стратегічних і тактичних рішень. Основними функціями обліку є збирання, опрацювання виробничо-господарської, комерційної, фінансової інформації, забезпечення користувачів правдивою інформацією про фінансовий стан та результати діяльності суб'єкта господарчої діяльності.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності. [2,3] Отже, підприємство як суб'єкт господарювання повинно відображати достовірну інформацію про свою виробничо-господарську діяльність, самостійно обираючи принципи, методи та процедури бухгалтерського обліку.

Основна мета облікової політики – забезпечення якісною і кількісною обліково-економічною інформацією про основні засади фінансово-господарської діяльності підприємства, яка використовується для складання і подання науково обгрунтованої фінансової звітності. [4]

Прямуючи шляхом зближення з міжнародними стандартами формування фінансової звітності, національне бухгалтерське законодавство надає можливість підприємствам самостійно приймати рішення про встановлення облікової політики. Необхідно чітко усвідомити, що підприємство, використовуючи різні методи бухгалтерської оцінки фактів господарського життя в абсолютно однакових господарських ситуаціях, може представити в бухгалтерській звітності зовсім різні результати господарсько-фінансової діяльності. Цей факт знецінює значення бухгалтерської фінансової звітності для зовнішніх користувачів, хоча й існують його об'єктивні передумови [5, с.14-22].

Особлива увага в обліковій політиці підприємстві, на нашу думку, має приділятися обліковому забезпеченню в інформаційній складовій фінансової безпеки суб'єкта господарювання.

Головною метою облікового забезпечення фінансової безпеки суб'єкта господарювання є надання достовірної інформації для управління економічними процесами підприємства при виборі напрямів підтримання його безпеки та стійкого розвитку. [8, с. 143]

Таблиця 1.

Підходи до терміну «облікове забезпечення»

Автор	Підхід
Вольська В.В. [6, с.55]	сукупність процесу збору, підготовки, реєстрації та зведення облікової інформації підприємств залежно від законодавчо встановленої системи ведення обліку, і проведеного на основі цієї інформації глибокого аналізу із застосуванням певних методів і прийомів.
Юзва Р.П. [6, с.56]	сукупність облікових і аналітичних процесів, об'єднаних у обліково-аналітичну систему та спрямованих на задоволення інформаційних потреб користувачів шляхом перетворення первинної інформації в узагальнюючу згідно з визначеними цілями, а також нормативно-правовим, методичним, організаційним, програмним, математичним, технічним та ергономічним забезпеченнями.
Головай Н.М. і Пославська Л.І. [6, с. 59]	стан підприємства на будь-який момент часу і з будь-яким рівнем деталізації, при врахуванні можливих загроз з боку зовнішнього середовища.
Мулик Я.І. [7, с. 14]	процес збору, підготовки, реєстрації та обробки облікової інформації та прийняття на її основі управлінських рішень направлених на забезпечення захисту фінансових інтересів підприємств на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз.

Наведемо структурну модель облікового забезпечення фінансової безпеки підприємства (рис.1.).

Механізм облікового забезпечення фінансової безпеки підприємства здійснюється через інформаційну безпеку, шляхом збирання інформації, узагальнення її, надання користувачам з метою оцінки рівня та стану фінансової безпеки підприємства.

Забезпечення взаємодії структурних підрозділів здійснюється за допомогою системи облікового забезпечення, яка відображає реагування суб'єкта господарювання на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища. Система облікового забезпечення, на нашу думку, є сукупністю взаємопов'язаних обліків (бухгалтерського, фінансового, управлінського, податкового), що утворюють єдину цілісність.

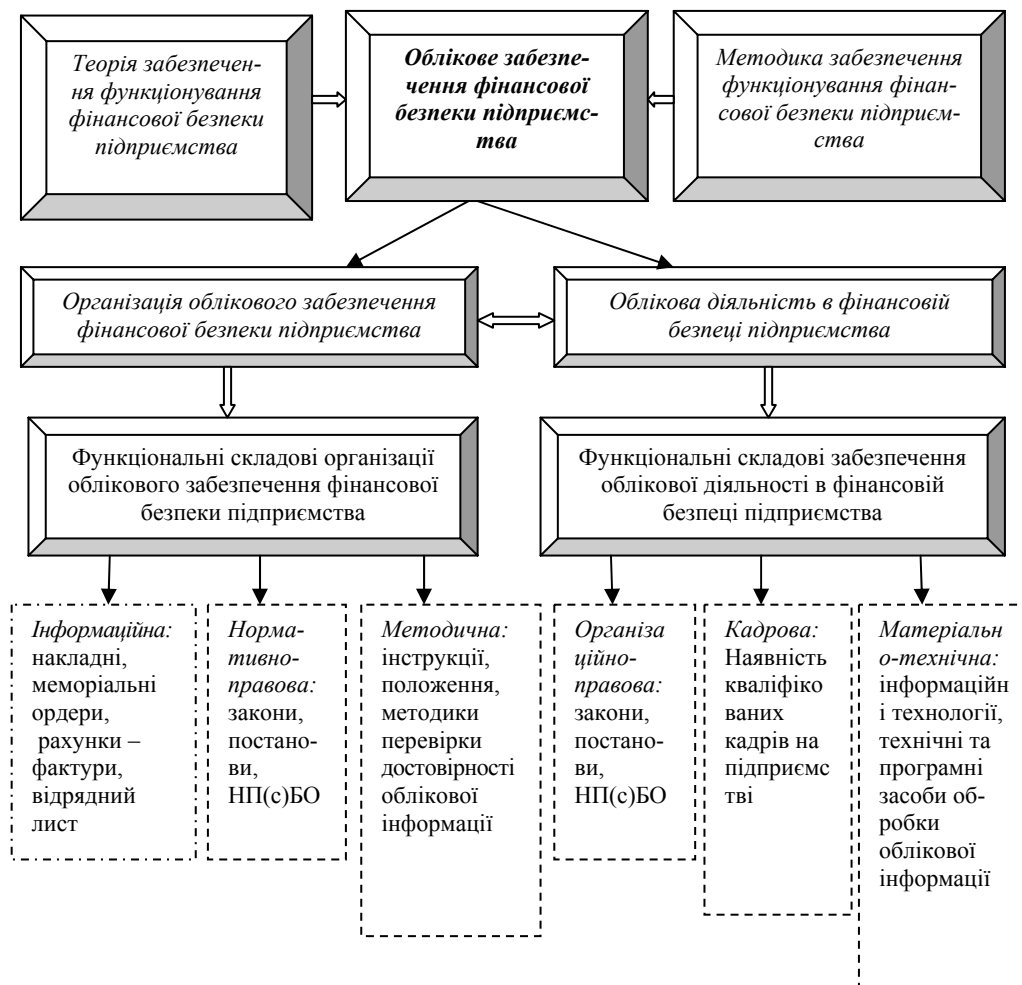

Рис. 1. Модель облікового забезпечення фінансової безпеки підприємства

Джерело: авторська розробка

Система облікового забезпечення є складовою загальної системи управління, що ідентифікує коло її користувачів, їх інформаційні потреби. Її суть полягає у забезпеченні безперервності цього процесу і використанні його результатів для формування рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень. Загальну методологію і нормативні положення обліку удосконалюють для раціонального використання в єдиній обліковій системі. [9]

Системи обліку містять конфіденційну інформацію, яка повинна бути збережена в безпеці в будь-який час. Наслідки несанкціонованого доступу можуть бути руйнівними при заміні або повній втраті даних внаслідок навмисних або випадкових дій певних осіб. Змінені або видалені дані обліку створюють хаос в бухгалтерії, ставлячи під сумнів надійність і точність всіх даних [10].

В системі забезпечення схоронності облікової діяльності на підприємстві важливим є електронний цифровий підпис.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про електронний цифровий підпис», електронний цифровий підпис – це «вид електронного підпису, отриманого за результатом криптографічного перетворення набору електронних даних, який додається до цього набору або логічно з ним поєднується і дає змогу підтвердити його цілісність та ідентифікувати підписувача» [11].

Облікове забезпечення в інформаційній системі має вирішальне значення для успішного виконання більшості операцій бухгалтерського обліку на сучасному підприємстві. Отже, безпека системи повинна стати важливим питанням на порядку денному підприємства. Серія заходів має бути спрямована на зниження ризику електронного нападу на інфраструктуру системи бухгалтерської інформації, таких як: неминучі труднощі забезпечення такої системи; збільшення глобалізації; недостатня інформованість і навчання користувачів системи обліку; неясні правила і певні юрисдикційні труднощі. Необхідно досліджувати безпеку інфраструктури інформа-

ційної системи бухгалтерського обліку в сучасних корпораціях з точки зору модернізації обліку на тлі впровадження нових інформаційних технологій, спрямованих на проведення цілей інтеграції та глобалізації як явища, характерні для інформаційного суспільства і знань [12].

Висновки: Проведені дослідження облікового забезпечення фінансової безпеки підприємства дають можливість сформулювати узагальнені висновки, які розкривають його зміст та роль, а саме:

- 1) облікове забезпечення є складовою інформаційного забезпечення фінансової безпеки підприємства. В свою чергу, останнє необхідно розглядати як сукупну інформаційну систему, що об'єднує методи, технології протидії екзогенним та ендогенним загрозам з врахуванням плинності часу;
- 2) формування інформації в системі облікового забезпечення фінансової безпеки підприємства потребує оцінювання її достовірності та захищеності;
- 3) відсутність адаптованості системи підготовки фахівців у сфері управління фінансово-економічної безпеки у вітчизняних учбових закладах до вимог ринку відповідних послуг;
- 4) відсутність розуміння керівництвом потреби облікового забезпечення інформаційної безпеки підприємства;
- 5) недостатньо проводиться роз'яснювальна робота на підприємствах з питань облікового забезпечення;
- 6) не завжди підписуються договори про нерозголошення комерційної таємниці;

7) використання облікової політики передбачає багатоваріантність відображення облікової інформації, що сприяє прийняттю невірних стратегічних та тактичних управлінських рішень.

На нашу думку, керівництво має вживати наступних заходів з питань облікового забезпечення фінансової безпеки підприємства:

- 1) підписання договору про комерційну таємницю;
- 2) не потрібно здавати в ремонт електронні носії на яких є облікова інформація або ж необхідно здійснювати ремонт в присутності матеріально відповідальних осіб;
- 3) намагатися уникати бухгалтерських помилок, перекручувань;
- 4) бухгалтерські записи здійснювати в момент проведення операції або після завершення;
- 5) не дарувати, не передавати у спадщину засоби, що можуть містити конфіденційну облікову інформацію підприємства;
- 6) не економити на електронному цифровому підписі;
- 7) постійно відстежувати зміни з питань процедури ведення бухгалтерського обліку;
- 8) для забезпечення цілісної системи фінансової безпеки необхідна чітка налагоджена взаємодія всіх структурних підрозділів;
- 9) проводити психологічні тести на підприємстві з метою виявлення працівників схильних до зловживання службовим становищем, крадіжок, шахрайств, фінансових махінацій, перекручення облікової інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

27. Кадрова безпека [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела: <http://privatbank.ua/ua/business/srednetu-i-krupnomu-biznesu/kadrovaja-bezopasnost/>
28. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovye-zakonodavstvo/normativno-pravovi-akti-z-pitan-kpr/zakoni-ukraini/61759.html>
29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
30. Ромашко О.М. Облікова політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки підприємства./О.М. Ромашко// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16579/1/329-561-562.pdf>
31. Більботенко І.В. Облікова політика як елемент інформаційного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства/І.В. Більботенко// Вчені записки Університету «КРОК»/ Ун-т економіки та права «КРОК». – Вип. 1 (1997). – Вип. 20. – К., 2009. – с. 13-24.
32. Мулик Я.І. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємств: Дис...канд. екон. наук: 08.00.09. – Вінниця, 2015. – 208 с.
33. Мулик Я.І. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки підприємств: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. – Вінниця, 2015. – 21 с.
34. Гнилицька Л.В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарювання як об'єкт наукових досліджень / Л.В. Гнилицька // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2011. – № 1(37). – с. 142-150.
35. Тринька Л.Я. Проблеми обліково-аналітичного забезпечення в системі економічної безпеки підприємств./Л.Я. Тринька// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua/15960/1/12tly.pdf>
36. Shanker Sheila Accounting Information Systems & Security/ Sheila Shanker, Demand Media // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smallbusiness.chron.com/accounting-information-systems-security-3955.html>
37. Закон України «Про електронний цифровий підпис» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/852-15>
38. Security of the Accounting Information System Infrastructure // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ideas.repec.org/a/ovi/oviste/v11y2011i1p13391345.html>